

"Glasögonkarlen"

Elden brann på spiselhällen i stugan, när barnen långsamt, sammanpackade, krypande intill varandra, kom in där.

Månke fattades ändå. Han påstod, att han väl inte kunde lämna geten ensam. Egentligen var det så, att han tyckte skäl vara, att Ante tog emot första törnen inne hos främmande folk. En var ju osäker på vad som kunde möte en på alldeles okänt ställe. Maglenas föreställning hade så smått meddelat sig åt honom med, så han stannade lugnt ute, när de andra knogade iväg in.

"Hä igen dörren!" dundrade en grov röst.

Hade Ante i denna stund bara gjort en halv vändning utåt igen, så skulle hela skaran besinningslöst ha störtat med ut, ifrån tak över huvudet, värme, hopp om föda, så förskräckta blev de.

Där borta ifrån spishållet kom den rytande rösten från en, som alldeles som Maglena röknat ut det, säkert hade ett öga i nacken. Ja, det såg mest ut, som om bägge ögonen funnits där. För svarta, stora glasögon lyste mitt i bakhuvudet. Eldrött hår hade han och han syntes inte behöva vända sig eller ens röra sig för att se på dem, som kom in.

Barnen stod ändå mol tysta lik en förskrämd skara av förvillade små lamm. Alla stirrade på de svarta, blänkande ögonen i den rödhåriga nacken eller på mannens till armbågen bara, håriga armar, som lyftes och sänktes med något glänsande vasst han höll i de grova, hopknutna händerna.

"De är hundgubben, vi kommi till", viskade Maglena med tänderna klappande av rädsla.

"Då åt han opp oss! Jag går ut och sir efter va Månke gör åt Gullspira, jag", sade Per-Erik. Han klämde tyst opp dörren med foten och gled ut med hastigare fart än han kommit in.

Anna-Lisa höll på att följa med honom. Men hon såg kall gröt på en tallrik på spisbänken och den synen höll henne liksom fast inne.

Maglena och småstintorna klamrade sig intill Ante, så han nästan lyftes från golvet. Han viskade åt dem att vara tysta hade väl vett om vad som brukades, när man först kom in till folk – det, att stanna vid dörren och tiga, tills man blir tilltalad.

Men Märta-Greta, minsta lill-stintan, mors gullhjärta, som hon så nyss hade varit, hon kunde inte tiga. Hon var rädd och hon var hungrig och hon kände sig eländig på alla vis.

"Moooj" – tog hon i – "Etta-Eta ill då te mooj!"

Och nu brast alla fördämningar. Hon skrek, som om man stuckit en kniv i henne. Den mest lockande signal för Brita-Cajsa, starkare i rösten ändå än den mindre systemen.

Maglenas läppar började skälva betänkligt. Hon som var bättre än de andra hade förstått, till vilket folk de skulle komma, hon som hade förutsett detta rysliga, hemska med folk som hade ögonen i nacken. Maglena blev ju vild av skrämsel vid att se dessa ögon, stilla, blänkande, svarta, stirra och stirra. Hon visste förut, att den bakhuvudögda mannen *var* hundgubben, som inte kunde hitta på nöjsammare än att ta små barn att slakta och salta in för andra hundgubbar att spisa sig mätta på.

Så Maglena stod inte ut längre hon heller, utan gav till en skälvande gråt, som hade bra stor likhet med småstintornas gallskräk.

Anna-Lisa – ja underligt att tala om det, – hon var ju ändå stora flickan, på elfte året. Om det nu kunde vara för att dagens mödor varit för tunga eller det att hon alltjämt hade den tallriken med kall, gråblänkande vattgröt för sig utan hopp om att nå den. Hur som helst. En bedrövlig sanning är, att även hon stämde in i den inte så särdeles harmoniska kören, som hon för omväxlings skull piggade upp med gälla, pipande snyftningar.

Ante blev blek, han blev röd. Otäckt vad en stor gallskrikande jämmerlåt kan vara smittsam. En skulle väl aldrig hört talas om, att en karl på trettonde året skulle kunna ge sig att –, ge sig att –! Nej inte om han också gått en hel vinterdag utan mat, släpat på småsyskon i en tung kälke, ängslat sig för, vad han bragt dem in uti. Inte om han så gått pinad av all fasans ångest för annalkande glupska vargar och därtill nu, på sistone kände skammen av att komma med hela skaran för att be om mat för dem alla och sig själv samt om husrum. Men ändå!

Han var sint, Ante, på tårarna, som ville fram, och på leda snyftningar, som tog till att skaka honom. Han knöt nävarna hårt och grinade med sammanbitna tänder för att hålla inne med vad en karl, som hade så många små att hålla sig uppe inför och att ta styr på, måste hålla inne med.

"Barna, barna då, änr ni tokig! Vi är hos främmande folk. Dom kör ut oss, om ni håll på så här."

Var det likt det, att "barna" skulle tiga vid en sådan darrande, halvsnyftande tillsägelse. Såg Ante ut så där och lät han så underlig och gråtfärdig, så var då riktig fara å färde.

Oj, oj, vad det blev för en vinande olåt i skriket.

"Va ä de folke ifrån, som kom med lett sätt att hälsa? Goddag och Gudsfred brukar en annars säge."

Glasögonkarlen vände sig långsamt. Nu blev barnen med ens mol tysta av häpnad. Kan man tänka, han hade ögon även mitt emot nacken, i ansiktet, som vanligt folk, och han såg på dem med en tungsam men inte alls ondskefull uppsyn.

"Vem har haft så lite vett, att dom släppt ut bara småfolk nu i hårdårstider och då vargen stryk kring knutarna?"

Ante steg fram så långt han förmådde med det tunga släpet av de små benen.

"De ä ingen, som släppt oss. Vi ha gått själv, för lillstugan våran är tom på bå far å – mor –"

Antes röst tog till att darra på ett oroväckande sätt.

"Men ni har väl kommun och fattigvård. Det blir för den här socknen te forsla en sån här hop tillbaks dit."

"Det är hårdår. Alla därhemma ha de smått. Ingen vill ta småstintorna för annat än te få pengar för dom – och mor var så rädd om dom."

Ante teg åter, sväljde och sväljde, bet ihop tänderna.

"På de vise!"

Glasögonkarlen spottade och visslade.

"Men ni ha väl fattighuse i fridens dagar?"

Han vände sig, helt på stolen – barnen började åter darra för den grova, dånande rösten.

"Dom ä så osams där för jämnan, hjonen; int få barna där lära, vad mor ville dom skulle veta. De är ingen, som håll efter dom te minnas, vad mor skulle ha lärt dem. Och så är Tok-Lasse där, han talar skammun (oanständigt), och spetälsk-Babba bor där å."

"På de vise – och här är jag ensam i stugan. Dom ha gått, allihop ha gått! På de viset! Och nu kanske ni tänkte få er någe till livs här."

Det gick en skälvande suck genom barnaskaran, som från ett enda bröst.

"På de vise. Ja här har jag ju kall gröt och strömming, ja den kan ni få te lägga på halstre där och steka. Och dricka kan ni få till gröt-doppa, för si jag fick en hämtare med från nämndemans, när jag kom därifrån i dag. Inte utan att det finns en slick sirap kvar i burken att blanda i dricka också. Sånt smått folk har kanske inget emot sirap?"

Ett lättnadens ljusa leende flög som en solglimt över förut bekymrade små blekansikten.